

החוג להיסטוריה של עם ישראל

לימודי התואר הראשון

א. כללי

תחומי ההוראה בחוג לתולדות עם ישראל הם תולדות העם משחר ההיסטוריה שלו ועד היום. הם מקיפים את ההיסטוריה של עם ישראל בכל תפוצותיו, כפי שהתקיימו במסגרת הציויליזציות שבהן חי. התחומים מדגישים הן את התמורות שחלו במרכזים שהקימו קהילות ישראל ואת המגמות הייחודיות של התפתחותן, והן את תפישת ההיסטוריה היהודית כמכלול רחב של היבטים, רבדים ופעילויות, זאת מתוך מתן ביטוי ליחסי גומלין בין המרכזים השונים מזה ובין תולדות ישראל ותולדות העמים מזה. כמו כן מקיפים תחומים אלה את תולדות הארץ וקורות האוכלוסיות שהיו בה במשך כשלושת אלפים שנה, על התמורות והשינויים המפליגים שחלו בהן, מגמות המשכיות והרציפות, המרחב הגיאוגרפי-היסטורי והפוליטי לו השתייכה הארץ והייתה קשורה אליו בתקופות השונות ותולדותיה של מדינת ישראל.

מטרות הלימודים הן:

1. להקנות לתלמידים את היכולת להשתמש בכלי המחקר ההיסטורי לשם ניתוח התהליכים והתמורות שחלו בדברי ימי עם ישראל.
2. להקנות ידע מפורט על תולדותיו ועל תרבותו של העם היהודי בתקופות היסטוריות שונות ועל מקומו של העם היהודי במסגרת ההשתלשלות ההיסטורית הכוללת, כמו גם על תולדות ארץ-ישראל ומדינת ישראל.

ב. מסלולי הלימוד

1. המסלול הדו-חוגי

התלמיד הבוחר במסלול זה ישלים את חובותיו לשם קבלת התואר הראשון על-ידי לימודים בחוג נוסף. מספר שעות הלימוד לתואר הראשון במסלול זה הוא 58 ש"ס ובהן 2 ש"ס לימודים פקולטטיים.

2. המסלול החד-חוגי

מספר שעות הלימוד במסלול זה הוא 114 ש"ס ובהן 4 ש"ס לימודים פקולטטיים.

3. הקבצים של תכנית הלימודים הכלליים והבין-תחומיים בפקולטה.

ג. תנאי הקבלה

1. למסלול דו-חוגי יתקבלו תלמידים אשר עמדו בתנאי הקבלה של הפקולטה למדעי הרוח.
2. למסלול חד-חוגי יתקבלו תלמידים לאחר אישורה של ועדת ההוראה של החוג.

ד. מבנה תכנית הלימודים

מערכת הלימודים מתפרשת על פני שלוש תקופות שכל אחת מהן נחלקת לתחומים כדלקמן :

העת העתיקה

1. ימי המקרא
2. ימי הבית השני
3. ימי המשנה והתלמוד

ימי הביניים

1. היהודים בשלטון ביזנטיון והאסלאם
2. התקופה הערבית והצלבנית
3. היהודים באירופה הנוצרית
4. התקופה הממלוכית והעות'מאנית הקדומה

העת החדשה

1. המאות ה-18 וה-19 באירופה
2. התקופה העות'מאנית המאוחרת
3. המחצית הראשונה של המאה ה-20, עד תום מלחמת העולם השנייה והשואה
4. תקופת המנדט הבריטי
5. מדינת ישראל והתפוצות

1. **לתשומת לב: לימודים פקולטטיים** - מורכבים מקורסים פנורמיים אותם יש לבחור מתוכניות הלימודים של חוגי הפקולטה, שאינם חוגי הלימוד של התלמיד. כל הקורסים הפנורמיים הם בהיקף של 2 ש"ס ומהווים חלק מהציון הכללי.
 במסלול ה**דו-חוגי** בפקולטה - קורס פנורמי אחד בהיקף של 2 ש"ס בכל חוג.
 במסלול ה**חד-חוגי** בפקולטה - 2 קורסים פנורמיים בהיקף של 4 ש"ס.
 במסלול ה**דו-חוגי** (חוג אחד בפקולטה חוג שני בפקולטה אחרת) - קורס פנורמי אחד בהיקף של 2 ש"ס. את הקורסים יש לבחור מתוך הרשימה המרוכזת בפרק ה**דן** בלימודים הפקולטטיים.
 2. **השלמת חובות לימודים לתלמידים ממשיכים שהחלו את לימודיהם לפני תשס"ד** - תלמידים שטרם השלימו חובת לימוד "סדנת יסוד" יוכלו לעשות כן בסמסטר א' תשס"ד בלבד. כמו כן, תלמידים שטרם השלימו "אנגלית מוגבר למדעי הרוח" יבחרו כחלופה בקורס פנורמי נוסף בהיקף של 2 ש"ס.
 פרטים לגבי קבוצות סדנת יסוד וקורסים פנורמיים—ראה בפרק ה**דן** בלימודים הפקולטטיים.

ה. מהלך הלימודים

לימודי מסלול דו חוגי

- הלימודים כוללים:
- 2 ש"ס לימודים פקולטטיים,
 - לימודי ליבה (יחידות מבוא)
 - לימודי התמחות

לימודי תולדות עם ישראל

הלימודים יורכבו מלימודי ליבה, שהם יחידות מבוא שכל תלמיד חייב בהן. היחידות מתחלקות לשני שיעורים ותרגיל נושאי בכל תקופה וזה פרט לתרגיל החובה "ארון הספרים היהודי-מקורות לחקר תולדות ישראל" - סה"כ 28 ש"ס.

החלק השני של הלימודים יורכב מהתמחות א' (שני סמינרים, שבאחד תיכתב עבודה סמינריונית ובשני רפרט; שני שיעורים ותרגיל נושאי). התמחות ב' (סמינר, שבו תיכתב עבודה סמינריונית שנייה, ותרגיל נושאי), והתמחות ג' (תרגיל נושאי או: סמינר, שבו ייכתב רפרט). המתמחים בעת החדשה יחויבו בתרגיל שנושאו "העולם היהודי בעת החדשה – 1881-1948".

מבנה זה מבטיח ששיעור ותרגיל נושאי בכל תקופה יהיו קודמים ללימודים בסמינר. תלמיד לא יהיה חייב לגמור את לימודי הליבה בשנה הראשונה ללימודיו, אלא יוכל בשנה השנייה להמשיכם במקביל ללימודי ההתמחות. בשלב ההתמחות יוכל לבחור גם קורסים שלא למד קודם לכן בלימודי הליבה.

בלימודי ההתמחות יוכל התלמיד לבחור בתקופה או בנושא שאותם ידגיש בלימודיו, כמו העת העתיקה, ימי הביניים והעת החדשה או ארץ-ישראל, מדינת ישראל, תקופת השואה ותולדות ירושלים.

סיורים יהיו צמודי שיעור, וחובה לפי החלטת המרצה.

הטבלה הבאה ממחישה את חלוקת יחידות הלימוד:

לימודי הליבה (יחידות מבוא)

התמחות ג'	התמחות ב'	התמחות א'	
שני שיעורים – 4 ש"ס	שני שיעורים – 4 ש"ס	שני שיעורים – 4 ש"ס	ארון הספרים היהודי – 4 ש"ס
תרגיל נושאי - 4 ש"ס	תרגיל נושאי - 4 ש"ס	תרגיל נושאי – 4 ש"ס	
התמחות לאחר לימודי הליבה			
סמינר(רפרט)-4 ש"ס	סמינר (עבודה)-4 ש"ס	סמינר (עבודה) - 4 ש"ס	
או:	תרגיל נושאי - 4 ש"ס	שני שיעורים – 4 ש"ס	
תרגיל נושאי – 4 ש"ס		תרגיל נושאי - 4 ש"ס	
		סמינר (רפרט) - 4 ש"ס	

סך כל שעות הלימוד לתואר:

2	ש"ס	לימודים פקולטטיים
28	ש"ס	לימודי ליבה (יחידות מבוא)
28	ש"ס	לימודי התמחות
58	ש"ס	סה"כ

לימודי מסלול חד-חוגי

התלמיד חייב לעמוד בכל הדרישות החלות על תלמיד המסלול הדו-חוגי: 58 ש"ס.

- 4 ש"ס נוספות במסגרת הלימודים הפקולטטיים.
- 24 ש"ס נוספות - בתקופת ההתמחות שני שיעורים, תרגיל נושאי וסמינר (12 ש"ס), בתקופה שנייה תרגיל נושאי וסמינר (8 ש"ס), ובתקופה שלישית תרגיל נושאי (4 ש"ס).
- 20 ש"ס בלימודי חטיבה מחוגים אחרים הקרובים לתולדות עם ישראל (באישור יועץ החוג): ארבעה שיעורים 8 ש"ס, שני תרגילי נושאים 8 ש"ס וסמינר 4 ש"ס.
- 8 ש"ס לימודי שפה זרה שנייה – (הציון בלימודי השפה הזרה אינו משתקלל).

114 ש"ס סה"כ

בלימודים שמעבר לתכנית הרגילה של החוג ינהג החוג גמישות וינסה להתאים את התכנית לרצונו ולבחירתו של התלמיד.

סך כל שעות הלימוד לתואר

		לימודי המסלול הדו-חוגי
		לימודים פקולטטיים נוספים
ש"ס	58	לימודי התמחות (שני שיעורים-4 ש"ס, תרגיל נושאי-4 ש"ס, סמינר 4 ש"ס) (12 ש"ס)
ש"ס	4	לימודי תקופה משנית (תרגיל נושאי 4 ש"ס וסמינר 4 ש"ס)
ש"ס	8	לימודי תקופה שלישית (תרגיל נושאי 4-ש"ס) +
ש"ס	4	לימודי חטיבה מחוגים אחרים: (ארבעה שיעורים-8 ש"ס,
ש"ס	20	שני תרגילי נושאים-8 ש"ס וסמינר-4 ש"ס)
ש"ס	8	לימודי שפה זרה שנייה (הציון לא משתקלל)
ש"ס	114	סה"כ

לימודי התואר השני במסגרת בית הספר למדעי היהדות

תנאי קבלה

תלמיד המבקש להתקבל ללימודי התואר השני (מלמ"ר) חייב להשיג בלימודי התואר הראשון לפחות ציון טוב (80).

מסלולים

לימודי המ.א. מתקיימים בשני מסלולים:
מסלול א' – עם עבודת גמר.
מסלול ב' – בלי עבודת גמר.

(תלמידים הבוחרים ללמוד במסלול ב' לא יוכלו להמשיך בלימודי התואר השלישי, אלא אם כן שלימו את חובות מסלול א', כולל עבודת הגמר).

מהלך הלימודים וההפרדה לשני מסלולים

בשלב הראשון, שיימשך שני סמסטרים בקירוב, ישמע התלמיד עד מחצית ממספר השעות הנדרשת לתואר ויגיש עבודה סמינריונית אחת. הגשת עבודה סמינריונית היא תנאי מחייב למעבר לשלב הלימודים הבא. לאחר שהתלמיד יגיש עבודה סמינריונית בתחילת הסמסטר השלישי (או לכל המאוחר בסופו), תתקיים שיחת הכוונה עם התלמיד שמטרתה היא להעמיד את התלמיד על הערכת מוריו את הישגיו וכישוריו ולכווננו למסלול לימודים ההולם את רצונו וכישוריו. התלמיד יתחיל בדרך כלל את לימודיו במסלול שבחר החל מהסמסטר השלישי ללימודיו.

תכנית הלימודים מסלול א'

תכנית הלימודים מבוססת על מכסת שעות בת 32 ש"ס לפי הפרוט הבא:
א. התמחות בתקופה אחת 24 ש"ס (חלק מלימודים אלה יכול להיות במסגרת חוגים אחרים באישור המורה המנחה ויועץ החוג).
ב. תקופה משנית - 8 ש"ס.
ג. שפות - נדרשת ידיעת שפה זרה שניה ברמת מתקדמים כתנאי ובהתאם להתמחות.
ד. ניתן ללמוד שנתיים שפה עתיקה (יוונית, לטינית, אכדית וכו') ולימודים אלה ייחשבו במקום סמינר מ.א. בהיקף של 4 ש"ס.

חובות התלמיד

התלמיד יגיש שתי עבודות סמינריוניות (העבודות לא תהיינה באותו תחום). אחת העבודות תוגש עד תום שנה א'. לאחר הגשת העבודות ייקבע הנושא לעבודת הגמר. בקורסים בהם לא הגיש התלמיד עבודה סמינריונית ייקבע הציון ע"ס רפראטים בכתב או בחינות במתכונת המקובלת במסגרת בה משתתף התלמיד.

את העבודות והרפראטים יש למסור במזכירות החוג (רפראטים תוך 3 חודשים מיום סיום הקורסים ועבודות סמינריוניות תוך שישה חדשים מיום סיומם).

עבודת הגמר

עבודת הגמר נכתבת בדרך כלל בתחום התמחותו העיקרית של התלמיד. על התלמיד לפנות לוועדה לתלמידי מ.א. כדי שזו תאשר לו להתחיל בעבודת הגמר. בשלב שני יגיש התלמיד את תכנית עבודת הגמר כפי שסוכמה עם המנחה לאישורה של הוועדה.

תכנית הלימודים - מסלול ב'

- תכנית הלימודים מבוססת על מכסת שעות בת 40 ש"ס לפי הפירוט הבא:
- א. התמחות בשתי תקופות - 16 ש"ס בכל תקופה (סה"כ 32 ש"ס).
 - ב. לימודים צמודים במסגרת חוגים קרובים. המהווים השלמה לתקופות ההתמחות (8 ש"ס). קיימת אפשרות שהקורס מהלימודים הצמודים יהיה מתוך לימודי התקופה השלישית בחוג.
 - ג. שפות - נדרשת ידיעת שפה זרה ברמת מתקדמים.

חובות התלמיד

התלמיד יגיש שלוש עבודות סמינריוניות - אחת בכל תקופה מהתקופות שילמד במסגרת החוג ואחת בלימודים הצמודים (או 3 עבודות בתקופות שילמד בחוג, אך לא שתי עבודות באותו תחום). בקורסים בהם לא הגיש התלמיד עבודה סמינריונית ייקבע הציון ע"ס רפראטים בכתב, או בחינות במתכונת המקובלת במסגרת בה השתתף התלמיד. את העבודות והרפראטים יש למסור במזכירות החוג (רפראטים תוך 3 חודשים מיום סיום הקורס ועבודות סמינריוניות תוך שישה חודשים מיום סיומו).

בחינות גמר

לאחר סיום חובות השמיעה והגשת העבודות, יבחן התלמיד בבחינות גמר. הבחינה תתמקד בשני נושאים - נושא אחד מכל תקופה בה המתמחה התלמיד. היקף הספרות יהיה בשיעור של חובת קריאה בקורס לתואר שני, ויורכב מחומר שלא נלמד על ידי התלמיד בלימודי התואר השני. הספרות תיקבע בדרך כלל על ידי אותם מורים שבשיעוריהם הגיש התלמיד עבודה סמינריונית. הבחינה תיערך במשך 4 שעות לכל נושא. כשבועיים לאחר מועד הבחינות בכתב יתקיים קולוקוויום על ידי שני המורים אצלם נבחן התלמיד. הבחינה תבדוק כושר לימוד עצמי ברמת התואר השני וכושר אינטגרציה וביקורת של נושאים שונים בתחום התמחותו של התלמיד.

מעבר ממסלול למסלול

תלמיד המבקש לעבור ממסלול ב' למסלול א', או תלמיד מסלול ב' שיבקש להתקבל כתלמיד מחקר, יהיה חייב בכל חובות מסלול א' (השלמה בהתמחות א' עד 32 ש"ס, שפות ועבודת גמר). תלמיד המבקש לעבור ממסלול א' למסלול ב' יהיה חייב בכל חובות מסלול ב' (השלמה בהתמחות ב' עד 16 ש"ס). לימודים צמודים עד 8 ש"ס, עבודה סמינריונית שלישית ובחינות גמר).

ציון גמר**לתלמידי מסלול א':**

ציון עבודת הגמר	50%
עבודות סמינריוניות	25%
רפראטים	25%

לתלמידי מסלול ב':

בחינות גמר	40%
עבודות סמינריוניות	40%
רפראטים	20%

סגל ההוראה

פרופ'	רון צוויג - ראש החוג
פרופ'	אהרן אופנהיימר
פרופ'	דוד אסף
ד"ר	יורם ארדר - שבתון
פרופ'	בצלאל בר-כוכבא
פרופ'	אליעזר גוטווירט - חל"ת סמסטר ב'
ד"ר	שמחה גולדין
פרופ'	יוסף גורני
פרופ'	גירמי כהן
ד"ר	רעיה כהן - חל"ת
פרופ'	אריה כשר - שבתון
ד"ר	רותי למדן
ד"ר	מיכל לניר
ד"ר	עודד לפשיץ
מר	רז מוסטיגמן
פרופ'	נדב נאמן - שבתון
פרופ'	דינה פורת - שבתון
פרופ'	רן צדוק
ד"ר	ירון צור
ד"ר	אורית רוזין
פרופ'	רוברט רוקאווי
פרופ'	אלחנן ריינר - חל"ת סמסטר ב'
ד"ר	שלום רצבי
פרופ'	יעקב שביט
ד"ר	יובל שחר
ד"ר	רוני שטאובר
פרופ'	אברהם שפירא - שבתון
פרופ'	אניטה שפירא - שבתון סמסטר א'
	מזכירת החוג - רותי ויגודסקי

מזכירות החוג: בניין קרט, חדר 206, טל': 03-6409277 פקס': 03-6405542
 קבלת קהל: ימים א'-ה', שעות 10:00 - 12:30